

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2026-94-139-148>**Шамара Олександр Володимирович,**доктор філософії в галузі права, старший дослідник,
доцент, головний консультант

(Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0571-0437>

КОМПЛЕКСНИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ ПЛАН РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ ЯК ЧАСТИНИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ НА 2023–2027 РОКИ: ЗАКОНОДАВЧІ ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ (ЧАСТИНА ДРУГА)¹

Наукова стаття є продовженням циклу наукових публікацій за результатами аналізу чинного законодавства та проектів законів України, якими врегульовано діяльність органів правопорядку та прокуратури, в рамках реалізації Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого указом Президента України від 11.05.2023 № 273, положень Дорожньої карти з питань верховенства права «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р, а також положень Стратегічного оборонного бюлетеню України, затвердженого указом Президента України від 17.09.2021 № 473/2021, яким передбачено реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Воєнну поліцію України. Зроблено висновок, про те, що архітектоніку розбудови системи органів правопорядку доцільно визначити з таких державних органів: прокуратура (спеціалізована воєнна прокуратура – відновлення), Служба безпеки України, Національна поліція України, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки України, Воєнна поліція України (створення), Державна прикордонна служба України, Національна гвардія України, Управління державної охорони України, Органи і установи виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України. Відсутність Державного бюро розслідування у системі органів правопорядку обумовлюється тим, що його доцільно ліквідувати та передати його функції до Служби безпеки України та Воєнної поліції України.

Констатовано, що проектом Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» № 11306 від 29.05.2024 забезпечено комплексний підхід для розбудови системи органів Воєнної юстиції України. Такий підхід надає можливість виконання повноважень визначених Конституцією та законами України прокурорам Спеціалізованої воєнної прокуратури, слідчими, дізнавачами та оперативними підрозділами Воєнної поліції України для забезпечення ефективного вирішення завдань із захисту національних інтересів від загроз у воєнній, оборонній та військовій сферах, підтримання належного правопорядку у зазначених сферах, забезпечення охорони прав і законних інтересів військовослужбовців та членів їх сімей, а також підвищення ефективності виявлення, документування і розслідування військових та воєнних злочинів, злочину геноциду та злочинів проти людяності, скоєних російською федерацією на території України.

Ключові слова: органи правопорядку, воєнна поліція України, прокуратура, воєнна прокуратура, воєнна юстиція України, досудове розслідування, дізнання, оперативно-розшукова діяльність, контррозвідальна діяльність, верховенство права, нагляд за контррозвідальною діяльністю.

Постановка проблеми. Наукова стаття є послідовним кроком аналізу актуальних проблем реформування органів правопорядку та прокуратури [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7], в рамках реалізації положень Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого указом Президента України від 11.05.2023

№ 273/2023 [8], положень Дорожньої карти з питань верховенства права «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р [9], а також положень Стратегічного оборонного бюлетеню України, затвердженого

¹ Шамара О.В. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки : законодавчі шляхи реалізації (частина перша). Право і суспільство. Науковий журнал. № 4, том № 2 (2025). С. 108–117. DOI : <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.4.2.17>

указом Президента України від 17.09.2021 № 473/2021, яким передбачено реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Воєнну поліцію України [10]. Слід констатувати, що в Україні в умовах особливого періоду, правового режиму воєнного стану, спровоковані збройною агресією росії проти України Парламентом України та іншими інституціями державної влади України не усвідомлено важливість і значення функціонування Воєнної юстиції для забезпечення національної безпеки України, державної та воєнної (військової) безпеки зокрема.

Станом на сьогодні в Україні є різні підходи щодо архітектури розбудови системи органів Воєнної юстиції України. За першим підходом Воєнна юстиція України складається з воєнної поліції, воєнної прокуратури та воєнних судів. Так, за результатами опрацювання Офісом Генерального прокурора матеріалів до розгляду на засіданні Ради національної безпеки і оборони України з питання «Про невідкладні заходи щодо поглиблення інтеграції України до Організації Північноатлантичного договору», було скеровано, в адресу Секретаря Ради національної безпеки і оборони України, листа від 14.05.2021 № 11/4-4вих-21 із пропозиціями Офісу Генерального прокурора щодо утворення в Україні системи органів Військової юстиції, у складі *військової поліції, військової прокуратури та військових судів*. Пропозиції надані Офісом Генерального прокурора листом від 14.05.2021 № 11/4-4вих-21 були нагальними та такими, що відповідали указу Президента України від 14.09.2020 № 392/2020, яким затверджено рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 року «Про Стратегію національної безпеки України».

За другим підходом, який міститься у проекті Закону «Про організаційно-правові основи побудови та функціонування Військової юстиції України» від 13.09.2023 № 10042 система органів Військова юстиція України складається з військової поліції, військової контррозвідки та органу досудового розслідування державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України, військової прокуратури, військової адвокатури, військового суду [11].

Слід констатувати, що на третій рік повномасштабного вторгнення РФ на територію України Парламент України не спромігся створити воєнну поліцію та відновити воєнну прокуратуру. На розгляді у Верховній Раді України перебувають біля 18 законопроектів щодо розбудови Воєнної юстиції України, серед яких слід виділити такі:

– «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» № 11306 від 29.05.2024;

– «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» № 11307 від 29.05.2024;

– «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України у зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури», № 11406 від 15.07.2024;

– «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення прокурорського нагляду за дотриманням законності органами та підрозділами, що

здійснюють оперативно-розшукову та контррозвідальну діяльність у зв'язку із створенням та посиленням самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури», № 13344-1 від 16.06.2025;

– «Проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення роботи Державного бюро розслідувань», № 13602 від 06.08.2025;

– «Проєкт Закону Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів правопорядку», № 13602-1 від 13.08.2025.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим підґрунтям досліджуваної теми стали праці вітчизняних вчених правознавців, які досліджували поняття та види функцій держави загалом та правоохоронної функції держави зокрема. До науковців, праці яких використано при написанні цієї статті слід віднести: В. Комашко, О. Книженко, О. Кириченко, В. Пилипчук, О. Довгань, В. Доронін, М. Богущкий, М. Беланюк, С. Курінний, Ю. Ірха та інші. Водночас більшість питань піднятих у науковій статті досліджено ґрунтовно не було у вітчизняній юридичній науці.

Мета статті полягає у викладенні результатів наукових розвідок, за результатами аналізу законодавства України та відповідних проектів законів зареєстрованих у Верховній Раді України, в рамках реалізації Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, положень Дорожньої карти з питань верховенства права «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р, а також положень Стратегічного оборонного бюлетеню України, затвердженого указом Президента України від 17.09.2021 № 473/2021, яким передбачено реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Воєнну поліцію України.

Виклад основного матеріалу. Проголошений євроінтеграційний курс державної політики зобов'язує Україну забезпечувати ефективне функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, їх ефективний захист.

В умовах дії в Україні особливого періоду, правового режиму воєнного стану, значного збільшення кількості військовослужбовців, набули актуальності питання створення в Україні системи органів Воєнної юстиції (відновлення воєнної прокуратури та судів, створення воєнної поліції) [12; 13; 14; 15]. Стратегічним оборонним бюлетенем України, затвердженим указом Президента України від 17.09.2021 № 473/2021 [10], передбачено реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Воєнну поліцію України.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р, схвалено Дорожню карту з питань верховенства права «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», з метою досягнення реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС за переговорними Розділом 23. «Судова влада та основоположні права» та Розділом 24 «Юстиція, свобода і безпека». Дорожня карта з питань верховенства права є *всеохоплюючим стратегічним документом, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України*

в ЄС за переговорними Розділом 23 «Судова влада та основоположні права» та Розділом 24 «Юстиція, свобода і безпека». Цей документ є однією з ключових передумов відкриття офіційних переговорів про вступ України до ЄС у межах Кластера 1 «Основи процесу вступу до ЄС», що відкривається першим і закривається останнім. Його розробка та подальше виконання свідчать про готовність України відповідати стандартам ЄС, зміцнюють довіру з боку держав-членів та підсилюють статус України як надійного партнера [9].

Пунктом 4.3 Дорожньої карти з питань верховенства права «Боротьба з організованою злочинністю (загальні засади боротьби з організованою злочинністю)», передбачено: розроблення та прийняття закону про органи правопорядку, яким визначено: систему органів правопорядку; уніфікацію засад їх організації та функціонування, основні критерії розмежування їх компетенції та напрями діяльності; закріплення в їх діяльності принципів добросовісності, гендерної рівності та недискримінації; розбудову їх аналітичних спроможностей (кримінальний аналіз, ІЛР модель); закріплення їх інституційної незалежності, належного рівня фінансового та матеріально технічного забезпечення; встановлення гарантій соціально-правового захисту працівників органів правопорядку.

За результатами проведеного аналізу чинного законодавства України та міжнародного досвіду вбачаємо, що архітектоніка побудови системи органів правопорядку доцільно визначити таким чином:

Прокуратура (спеціалізована воєнна прокуратура – відновлення [13]), серед основних функцій якої слід виділити:

- організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку [16];

- нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, користуючись при цьому правами і виконуючи обов'язки, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінальним процесуальним кодексом України [17];

- нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [17];

- координація діяльності правоохоронних органів відповідного рівня у сфері протидії злочинності. Основною формою координації є проведення координаційних нарад з керівниками правоохоронних органів, на яких заслуховується інформація щодо їхньої діяльності у сфері протидії злочинності. Рішення координаційної наради є обов'язковим до виконання всіма зазначеними в ньому правоохоронними органами [17];

- нагляд за додержанням законів під час проведення контррозвідувальної діяльності, який здійснюється Генеральним прокурором, виконувачем його обов'язків або уповноваженими наказом Генерального прокурора заступниками Генерального прокурора [18].

Служба безпеки України: здійснення оперативно-розшукової діяльності [19; 20]; здійснення контррозвідувальної діяльності [18; 20]; здійснення досудового розслідування [20; 21]; розгляд справ про адміністративні правопорушення [22].

Національна поліція України: здійснення оперативно-розшукової діяльності [19; 23]; здійснення

досудового розслідування [21; 23]; розгляд справ про адміністративні правопорушення [22].

Національне антикорупційне бюро України: здійснення оперативно-розшукової діяльності [19; 24]; здійснення досудового розслідування [21; 24].

Бюро економічної безпеки України: здійснення оперативно-розшукової діяльності [19; 25]; здійснення контррозвідувальної діяльності у сфері забезпечення захисту економічної безпеки України [7; 26; 27]; здійснення досудового розслідування [21; 25].

Воєнна поліція України: здійснення оперативно-розшукової діяльності; здійснення досудового розслідування; розгляд справ про адміністративні правопорушення [15; 28; 29; 30; 31].

Державна прикордонна служба України: здійснення оперативно-розшукової діяльності [19; 32]; здійснення контррозвідувальних заходів в інтересах забезпечення охорони державного кордону України [18]; розгляд справ про адміністративні правопорушення [22].

Національна гвардія України: здійснення оперативно-розшукової діяльності; розгляд справ про адміністративні правопорушення.

Згідно з Законом України «Про Національну гвардію України» – Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [33].

Управління державної охорони України (державний правоохоронний орган спеціального призначення): здійснення контррозвідувальних заходів в інтересах забезпечення охорони посадових осіб, стосовно яких здійснюється державна [18]; здійснення оперативно-розшукової діяльності [19; 34].

Органи і установи виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: здійснення оперативно-розшукової діяльності [19].

Крім того, Президентом України схвалено Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки [8], яким серед іншого визначені напрями посилення прокуратури, серед яких слід виділити: удосконалення внутрішньої структури і функцій органів правопорядку та прокуратури, забезпечення їх раціональної побудови й спроможності ефективно виконувати свої функції шляхом оптимізації ресурсів відповідно до визначених законом повноважень; посилення координаційної ролі Офісу Генерального прокурора, запровадження правового механізму затвердження та/або погодження Генеральним прокурором міжвідомчих актів органів правопорядку з питань проведення досудового розслідування та здійснення оперативно-розшукової діяльності (стандарті, методичні рекомендації).

Відсутність Державного бюро розслідування у системі органів правопорядку обумовлюється тим, що його доцільно ліквідувати та передати його функції до Служби безпеки України та Воєнної поліції України [35].

Так, проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» № 11306 від 29.05.2024 передбачено *створення Воєнної поліції України із функцією здійснення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування та дізнання у кримінальних правопорушеннях, передбачених розділом IX (Проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення) Особливої частини Кримінального кодексу України*. Чинна частина четверта статті 216 КПК України та пункт 3 статті 5 Закону України «Про Державне бюро розслідування» передбачає, що досудове розслідування за цією категорією кримінальних проваджень здійснюють детективи Державного бюро розслідувань. Слід зазначити, що у пояснювальній записці до законопроекту «Про Державне бюро розслідувань», № 2114 від 12.02.2015 [36], крім іншого обґрунтовувалась позиція щодо створення Державного бюро розслідування з необхідності імплементації в законодавство України положення статті 36 Конвенції ООН проти корупції «Спеціалізовані органи». Проте в Україні створено систему антикорупційних органів до яких віднесено Національне антикорупційне бюро України, який має функцію здійснення досудового розслідування та дізнання з визначеною підслідністю у статті 216 Кримінального процесуального кодексу України.

Державне бюро розслідувань – орган правопорядку підслідність якого визначено у статті 216 Кримінального процесуального кодексу України за суб'єктом вчинення кримінального правопорушення, що у правозастовчій діяльності може призводити та призводить до дублювання функцій із діяльністю органів та підрозділів Служби безпеки України, Бюро економічної безпеки України та Національного антикорупційного бюро України.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Службу безпеки України» Служба безпеки України – державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України, тобто створює умови для забезпечення захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності та демократичного конституційного ладу й інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз Україні. Законом на Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці. До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України. Відповідно до Стратегії забезпечення державної безпеки, затвердженої указом Президента України від 16.02.2022 № 56/2022 до загроз державній безпеці слід віднести явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності та демократичного конституційного ладу й інших життєво важливих національних інтересів.

Враховуючи зазначене вище слід передати Службі безпеки України частину функцій Державного бюро розслідувань, а саме виявлення, запобігання, припинення, розкриття і розслідування кримінальних правопорушень (пункт 1 та 2 статті 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»):

– вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої – третьої категорій посад державної служби, судьями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України;

– вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора – керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

Крім того, указом Президента України від 23.07.2025 № 544 [37], з метою здійснення ефективної дерегуляції та сприяння реалізації економічних прав і свобод громадян України, більш раціонального використання державних коштів та максимального спрямування державних ресурсів для захисту незалежності України та посилення її обороноздатності в умовах правового режиму воєнного стану Кабінету Міністрів України доручено забезпечити відповідно до повноважень та з урахуванням загроз національній безпеці проведення аналізу інституційної та функціональної спроможності органів державної влади в інтересах національної безпеки та оборони України і вжити за результатами аналізу заходів, спрямованих насамперед на недопущення дублювання ними повноважень, виконання невластивих функцій і неефективного використання кадрового та бюджетних ресурсів.

Слід зазначити, що однією з безумовних вимог Плану дій щодо членства в НАТО для будь-якої країни є встановлення належного демократичного цивільного контролю над силовими структурами держави. Отже, Україна, яка декларує намір отримати запрошення щодо приєднання до Плану дій щодо членства в НАТО, повинна активно впроваджувати цивільний демократичний контроль не лише над Збройними Силами, як найпотужнішою військовою організацією країни, а й над рештою силових відомств, у тому числі – спеціальних служб. Адаптована Річна національна програма співробітництва Україна – НАТО на 2024 рік, в рамках реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України, серед основних завдань та цілей передбачала:

– реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України, забезпечення його модернізації та приведення у відповідність із принципами та підходами держав – членів НАТО та ЄС;

– виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого указом Президента України від 11.05.2023 № 273;

– здійснення заходів, спрямованих на захист прав і свобод людини та громадянина, інтересів суспільства та держави від загроз у сферах громадської безпеки та цивільного захисту.

Адаптована Річна національна програма – ключовий національний політичний документ, що містить чіткі

узгоджені пріоритети євроатлантичної інтеграції України, визначає завдання, необхідні для забезпечення їх ефективної планомірної реалізації та конкретні індикатори в оцінці успішності виконання відповідних завдань.

Висновки. Отже слід констатувати, що запропонована модель системи органів правопорядку має складатися з таких державних органів: прокуратура (спеціалізована воєнна прокуратура – відновлення), Служба безпеки України, Національна поліція України, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки України, Воєнна поліція України (створення), Державна прикордонна служба України, Національна гвардія України, Управління державної охорони України, Органи і установи виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України. Відсутність Державного бюро розслідування у системі органів правопорядку обумовлюється тим, що його доцільно ліквідувати та передати його функції до Служби безпеки України та Воєнної поліції України.

За результатами проведеного аналізу проектів законів України слід констатувати та підтримати позиції щодо:

- підтримки створення Воєнної поліції України та відновлення Спеціалізованої воєнної прокуратури, в рамках розбудови системи органів Воєнної юстиції України;
- підтримки підходу за яким Воєнна поліція України визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань правоохоронної

діяльності у військовій, воєнній та оборонній сферах, підтримання правопорядку у сфері оборони держави, здійснює охорону прав, свобод і законних інтересів військовослужбовців Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та членів їх сімей, а також резервістів, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів. Воєнна поліція України підзвітна Верховній Раді України. Діяльність Воєнної поліції України спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра оборони України;

– підтримки позиції відповідно до якої Воєнна поліція України повинна мати в своїх повноваженнях, поміж іншого, право здійснювати досудове розслідування, дізнання та оперативно-розшукову діяльність;

– визначення за Воєнною поліцією України, крім іншого, виключної підслідності щодо розслідування злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), передбачених розділом XIX Особливої частини Кримінального кодексу України;

– підтримки позиції за якою Спеціалізована воєнна прокуратура повинна мати дієвий механізм нагляду за контррозвідувальною діяльністю суб'єктів, які її здійснюють, з метою реалізації положень законів України «Про національну безпеку України», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про прокуратуру», Кримінального процесуального кодексу України.

Список використаних джерел

1. Шамара О. В. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки : законодавчі шляхи реалізації (частина перша). *Право і суспільство*. Науковий журнал. 2025. № 4. Том № 2. С. 108–117. DOI : <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.4.2.17>
2. Шамара О. В., Комашко В. В. Нагляд прокурора за додержанням Конституції та законів України органами та підрозділами, що проводять контррозвідувальну діяльність : законодавчий та суб'єктивний аспект. *Інформація і право. Науковий журнал*. № 2(53) (2025). С. 244–257. DOI : [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.2\(53\).334268](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.2(53).334268)
3. Шамара О. В. Комашко В. В. Сучасний стан нагляду за дотриманням законності органами та підрозділами, що здійснюють контррозвідувальну діяльність. *Наукові дискусії та перспективні напрямки наукового розвитку: з матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції*, Париж, 4 квітня 2025 року. Париж : La Fedeltà & UKRLOGOS Group LLC, 2025. С. 67–77. DOI : <https://doi.org/10.36074/logos-04.04.2025.014>
4. Шамара О. В., Комашко В. В. Боротьба з організованою злочинністю в Україні: актуальні проблеми та можливі шляхи їх вирішення. *Стратегічна панорама*. 2023. № 2. с. 40–50. DOI : <https://doi.org/10.53679/2616-9460.2.2023.04>
5. Шамара О. В. Бюро економічної безпеки як суб'єкт контррозвідувального захисту економічної безпеки України. *Наука і техніка: теорія, практика та прогрес: Збірник наукових праць з матеріалами 1-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Міжнародна наукова єдність*. 3–5 вересня 2025 року. Краків, Польща. С. 200–205. DOI : <https://doi.org/10.70286/ISU-03.09.2025.004>
6. Шамара О. В. Першочергові заходи в рамках реалізації комплексного стратегічного плану реформування правоохоронних органів у складі сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки. *Глобальні тенденції розвитку інформаційних технологій та науки: Збірник наукових праць з матеріалами 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Міжнародна наукова єдність*. 27–29 серпня 2025 року. Стокгольм, Швеція. С. 114–117. DOI : <https://doi.org/10.70286/ISU-27.08.2025.002>
7. Шамара О. В. Бюро економічної безпеки України: шляхи розбудови спроможностей. *Збірник наукових праць з матеріалами 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні перспективи глобальних наукових рішень»* (13–15 жовтня 2025 р., Берген, Норвегія). Європейський простір відкритої науки. С. 109–114. DOI : <https://doi.org/10.70286/EOSS-13.10.2025.003>
8. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки. Указ Президента України 11.05.2023 року № 273/2023 // Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text> (дата звернення: 21.11.2025).
9. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС». розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text> (дата звернення: 21.11.2025).
10. Стратегічний оборонний бюлетенем України: Указ Президента України від 17 вересня 2021 року № 473/2021 / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021?find=1&text=%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%86#Text> (дата звернення: 21.11.2025).
11. Про організаційно-правові основи побудови та функціонування Військової юстиції України : проект Закону України від 13 вересня 2023 р. № 10042 / Верховна Рада України. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42777> (дата звернення: 21.11.2025).

12. Шамара О. В. Розбудова військової юстиції – шлях реалізації Стратегії національної безпеки України. Військова прокуратура як елемент архітектури військової юстиції України. *Діяльність військової юстиції в умовах збройного конфлікту. Досвід прокуратури України* : збірник матеріалів міжнародного науково-практичного заходу (Харків, Краматорськ, 26-29 жовтня 2021). Офіс Генерального прокурора, Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», 2021. С. 285–291. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/konferenciya_diyalnist_viyskovoyi_yusticiyi_oblozhka_i_titul_1.pdf
13. Шамара О. В. Відновлення військової прокуратури, як елементу системи органів Військової юстиції України. *Інформація і право. Науковий журнал*. 2024. № 1(48). С. 241–250. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300832](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300832)
14. Шамара О. В. Створення Воєнної поліції України чи Військової поліції, в розрізі розбудови та функціонування Військової юстиції України. *Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення* : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 21 черв. 2024 р.). Дніпро : ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2024. С. 43-48.
15. Шамара О. В. Підходи Парламенту України у створенні Воєнної поліції України та Військової поліції в розрізі розбудови та функціонування Військової юстиції України. *Право і суспільство. Науковий журнал*. 2024. № 5. с. 83–92. С. 83–92. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.13>
16. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
17. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
18. Про контррозвідувальну діяльність : Закон України від 26 грудня 2002 р. № 374-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
19. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
20. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
21. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
22. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
23. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
24. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
25. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28 січня 2021 р. № 1150-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
26. Шамара О. В. Економічна безпека України: напрями посилення спроможностей органів правопорядку. *ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар. наук. журнал. : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці»*, 2025 № 58. С. 675–688. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.14.11.2025.080>
27. Шамара О. В. Бюро економічної безпеки, як суб'єкт контррозвідувального захисту економічної безпеки України. *Наука і техніка: теорія, практика та прогрес: Збірник наукових праць з матеріалами 1-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Міжнародна наукова єдність*. 3–5 вересня 2025 року. Краків, Польща. С. 200–205. DOI: <https://doi.org/10.70286/ISU-03.09.2025.004>
28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури : проект Закону України від 29 травня 2024 р. № 11306. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44322> (дата звернення: 23.11.2025).
29. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із створенням та посиленням самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури : проект Закону України від 29 травня 2024 р. № 11307. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44323> (дата звернення: 23.11.2025).
30. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення прокурорського нагляду за дотриманням законності органами та підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову та контррозвідувальну діяльність, у зв'язку із створенням та посиленням самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури : проект Закону України від 16 червня 2025 р. № 13344-1. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56595> (дата звернення: 23.11.2025).
31. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України у зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» : проект Закону України від 15 липня 2024 р. № 11406. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44554> (дата звернення: 23.11.2025).
32. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 р. № 661-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
33. Про Національну гвардію України : Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
34. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб : Закон України від 4 березня 1998 р. № 160/98-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.11.2025).
35. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів правопорядку : проект Закону України від 13 серпня 2025 р. № 13602-1. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57058> (дата звернення: 23.11.2025).

36. Про Державне бюро розслідувань : проект Закону України від 12 лютого 2015 р. № 2114. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54012 (дата звернення: 23.11.2025).
37. Про заходи для скорочення бюрократичних процедур та проведення негайного аудиту державних видатків : Указ Президента України від 23 липня 2025 р. № 544/2025. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544/2025#Text> (дата звернення: 23.11.2025).

References

1. Shamara, O. V. (2025). Kompleksnyi stratehichnyi plan reformuvannia orhaniv pravoporiadku yak chastyny sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023–2027 roky : zakonodavchi shliakhy realizatsii (chastyna persha) [Comprehensive strategic plan for reforming law enforcement agencies as part of the security and defense sector of Ukraine for 2023–2027 : legislative ways of implementation (part one)]. *Pravo i suspilstvo. Naukovyi zhurnal – Law and Society. Scientific Journal*, 4, volume № 2, 108–117. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.4.2.17>
2. Shamara O. V., Komashko V. V. (2025). Naglyad prokurora za doderganniam Konstytucii ta zakoniv Ukrainy organamy ta pidrozdilamy zo provodyat kontrozviduvalnu diyalnist : zakonodavchii ta subektivny aspekt [Prosecutor’s supervision over compliance with the Constitution and laws of Ukraine by bodies and units conducting counterintelligence activities : legislative and subjective aspects]. *Informaciya i pravo. Naukovyi zhurnal – Information and Law. Scientific Journal*. № 2(53), 244–257. DOI : [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.2\(53\).334268](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2025.2(53).334268)
3. Shamara O. V. Komashko V. V. (2025). Suchasny stan naglyadu za dotrymanyam zakonnosti organamy ta pidrozdilamy, so zdiysnyuyut kontrozviduvalnu diyalnist [The current state of supervision over compliance with the law by bodies and units carrying out counterintelligence activities]. *Scientific discussions and promising directions of scientific development: with materials from the VIII International Scientific and Practical Conference*, Paris, April 4, 2025. Paris : La Fedeltà & UKRLOGOS Group LLC, 67–77. DOI : <https://doi.org/10.36074/logos-04.04.2025.014>
4. Shamara O. V., Komashko V. V. (2023). Borotba z organizovanoyu zlochinnictyu v Ukraine : aktualny problemy ta moglyvi shlyachi ich vyreshennya [Combating organized crime in Ukraine : current problems and possible ways to solve them]. *Strategic Panorama*. № 2, 40–50. DOI: <https://doi.org/10.53679/2616-9460.2.2023.04>
5. Shamara O. V. (2025). Buro ekonomichnoyo bezpeky yak subekt kontrozviduvalnogo zachystu ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy [Bureau of Economic Security as a Subject of Counterintelligence Protection of the Economic Security of Ukraine]. *Science and Technology : Theory, Practice and Progress: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity*. September 3–5, Krakow, Poland, 200–205. DOI: <https://doi.org/10.70286/ISU-03.09.2025.004>
6. Shamara O. V. (2025). Pershochergovi zachody v ramkach reflizacii kompleksnogo strategichnogo planu reformuvannya pravoochoronnykh organiv u skladi sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023–2027 roky [Priority measures within the framework of the implementation of the comprehensive strategic plan for reforming law enforcement agencies as part of the security and defense sector of Ukraine for 2023–2027]. *Global Trends in the Development of Information Technology and Science : Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. August 27–29, Stockholm, Sweden, 114–117. DOI: <https://doi.org/10.70286/ISU-27.08.2025.002>
7. Shamara O. V. (2025). Buro ekonomichnoyo bezpeky : shlyachi rozbudovy spromognostey [Bureau of Economic Security of Ukraine: Ways to Build Capacity]. *Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference “Modern Perspectives on Global Scientific Solutions”* (October 13-15, 2025, Bergen, Norway). European Open Science Space, 109–114. DOI: <https://doi.org/10.70286/EOSS-13.10.2025.003>
8. Pro Kompleksnyi stratehichnyi plan reformuvannia orhaniv pravoporiadku yak chastyny sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023–2027 roky. Ukaz Prezidenta Ukrainy 11.05.2023 roku № 273/2023 [On the Comprehensive Strategic Plan for Reforming Law Enforcement Agencies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023–2027. Decree of the President of Ukraine dated May 11, 2023 № 273/2023]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text> (access date 21.11.2025).
9. Deyaki pytannya zabezpechennya peregovornogo procesu pro vstup Ukrainy do Evropeyskogo Soyuzu za klasterom 1 “Osnjvy procesu vstupu do ES”. Rozporyadgennya Kabinetu Ministriv Ukrainy 14.05.2025 roku № 475-p [Some issues of ensuring the negotiation process on Ukraine’s accession to the European Union under cluster 1 «Fundamentals of the EU accession process». Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 14.05.2025 № 475-r]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text> (access date 21.11.2025).
10. Strategichny oboronny byuletyn Ukrainy: Ukaz Prezidenta Ukrainy 17.09.2021 roku № 473/2021 [Strategic Defense Bulletin of Ukraine. Decree of the President of Ukraine dated September 17, 2021 № 473/2021]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021?find=1&text=%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%86#Text> (access date 21.11.2025).
11. Pro organizaciyno-pravovi osnovy pobudovy ta funkcionuvannya Viyskovoyi yustycii Ukrainy : proekt Zakonu Ukrainy 13.09.2023 roku № 10042 [On the organizational and legal foundations of the construction and functioning of the Military Justice of Ukraine. Draft Law of Ukraine dated September 13, 2023 № 10042]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42777> (access date 21.11.2025).
12. Shamara O. V. (2021). Rozbudova Viyskovoyi yustycii – shlyah realizacii Strategii nacionalnoi bezpeky Ukrainy. Viyskova pokuratura yak element arhitektonyky Viyskovoyi yustycii Ukrainy [Development of military justice – a way to implement the National Security Strategy of Ukraine. Military prosecutor’s office as an element of the architectonics of military justice of Ukraine]. *Activities of military justice in conditions of armed conflict. Experience of the prosecutor’s office of Ukraine* : collection of materials of the international scientific and practical event (Kharkiv, Kramatorsk, October 26–29, 2021). Office of the Prosecutor General, State Scientific Institution “Institute of Information, Security and Law of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine”, 285–291. URL : https://ippi.org.ua/sites/default/files/konferenciya_diyalnist_viyskovoyi_yustyciyi_oblozhka_i_titul_1.pdf.
13. Shamara O. V. (2024). Vidnovlennya viyskovoyi pokuratury, yak elementu systemy organiv Viyskovoyi yustycii Ukrainy [Restoration of the Military Prosecutor’s Office as an element of the system of bodies of Military Justice of Ukraine].

Informaciya i pravo. Naukovyi zhurnal – Information and Law. Scientific Journal, № 1(48), 241–250. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300832](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300832)

14. Shamara O. V. (2024). Stvorennya Voyennoyi policii Ukrainy chi Viyskovoyi policii v rozrizi rozbudovy ta funkcionuvannya Viyskovoyi yustycii Ukrainy [Creation of the Military Police of Ukraine or Military Police, in the context of the development and functioning of the Military Justice of Ukraine]. *Ensuring law and order and combating crime in Ukraine and in the world: problems and ways to solve them*: materials of the IV International Scientific and Practical Conference (Dnipro, June 21, 2024). Dnipro: Dnipro Humanitarian University, 43–48.

15. Shamara O. V. (2024). Pidhody Parlamentu Ukrainy u stvorenii Voyennoyi policii Ukrainy ta Viyskovoyi policii v rozrizi rozbudovy ta funkcionuvannya Viyskovoyi yustycii Ukrainy [Approaches of the Parliament of Ukraine in the creation of the Military Police of Ukraine and the Military Police in the context of the development and functioning of the Military Justice of Ukraine]. *Pravo i suspilstvo. Naukovyi zhurnal – Law and Society. Scientific Journal*, № 5, 83–92. DOI : <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.13>

16. Konstytuciya Ukrainy: Zakon Ukrainy 28.06.1996 roku [Constitution of Ukraine : Law of Ukraine of June 28, 1996]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (access date 21.11.2025).

17. Pro prokuraturu : Zakon Ukrainy 14.10.2014 roku № 1697-VII. [On the Prosecutor’s Office : Law of Ukraine of October 14, 2014 № 1697-VII]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (access date 21.11.2025).

18. Pro kontrozviduvalnu diyalnist : Zakon Ukrainy 26.12.2002 roku № 374-IV [On Counterintelligence Activities : Law of Ukraine of December 26, 2002 № 374-IV]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15#Text> (access date 21.11.2025).

19. Pro operativno-rozshukovu diyalnist : Zakon Ukrainy 18.02.1992 roku № 2135-XII [On operational and investigative activities : Law of Ukraine of February 18, 1992 № 2135-XII / Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (access date 21.11.2025).

20. Pro Slugbu bezpeky Ukrainy : Zakon Ukrainy 25.03.1992 roku № 2229-XII [On the Security Service of Ukraine : Law of Ukraine of March 25, 1992 № 2229-XII]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (access date 21.11.2025).

21. Kryminalny procesualny kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy 13.04.2012 roku № 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine : Law of Ukraine dated April 13, 2012 № 4651-VI]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (access date 21.11.2025).

22. Kodeks Ukrainy pro administrativni pravoporushennya : Zakon Ukrainy 7.12.1984 roku № 8073-X [Code of Ukraine on Administrative Offenses : Law of Ukraine of December 7, 1984 № 8073-X]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (access date 21.11.2025).

23. Pro Nacionalnu politsiyu: Zakon Ukrainy 2.07.2015 roku № 580-VIII [On the National Police : Law of Ukraine of July 2, 2015 No. 580-VIII]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (access date 21.11.2025).

24. Pro Nacionalne antykorupcayne byuro Ukrainy : Zakon Ukrainy 14.10.2014 roku № 1698-VII [On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine : Law of Ukraine dated October 14, 2014 № 1698-VI]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (access date 21.11.2025).

25. Pro Byuro ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy : Zakon Ukrainy 28.01.2021 roku № 1150-IX [About the Bureau of Economic Security of Ukraine : Law of Ukraine dated January 28, 2021 № 1150-IX]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (access date 21.11.2025).

26. Shamara O. V. (2025). Ekonomichna bezpeka Ukrainy : napryamy posylennya spromognostey organiv pravoporyadku [Economic security of Ukraine : directions of strengthening the capabilities of law enforcement agencies]. *GRAIL OF SCIENCE: international scientific journal*, № 58, 675–688. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.14.11.2025.080>

27. Shamara O. V. (2025). Buro ekonomichnoyi bezpeky, yak subekt kontrozviduvalnogo zashystu ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy [Bureau of Economic Security as a Subject of Counterintelligence Protection of the Economic Security of Ukraine]. *Science and Technology : Theory, Practice and Progress* : Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. September 3–5, 2025. Krakow, Poland, 200–205. DOI: <https://doi.org/10.70286/ISU-03.09.2025.004>

28. Pro vnesennya zmin do deyakyh zakonodavchih aktiv Ukrainy sodo stvorennya ta posylennyam samostiynosti Voyennoyi policii Ukrainy ta Specializovanoyi voyennoyi prokuratury : proekt Zakonu Ukrainy 29.05.2024 roku № 11306 [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Creation and Strengthening of the Independence of the Military Police of Ukraine and the Specialized Military Prosecutor’s Office : Draft Law of Ukraine of 29.05.2024 № 11306]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44322> (access date 21.11.2025).

29. Pro vnesennya zmin do Kryminalnogo procesualnogo kodeksu Ukrainy u zvyazku iz stvorennym ta posylennyam samostiynosti Voyennoyi policii Ukrainy ta Specializovanoyi voyennoyi prokuratury : proekt Zakonu Ukrainy 29.05.2024 roku № 11307 [On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine in Connection with the Creation and Strengthening of the Independence of the Military Police of Ukraine and the Specialized Military Prosecutor’s Office : Draft Law of Ukraine of May 29, 2024 № 11307]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44323> (access date 23.11.2025).

30. Pro vnesennya zmin do deyakyh zakonodavchih aktiv Ukrainy sodo posylennya prokurorskogo naglyadu za dotrymannym zakonnosti organamy ta pidrozdilamy, so zdiysnyuyut operativno-rozshukovu ta kontrozviduvalnu diyalnist, u zvyazku iz stvorennym ta posylennyam samostiynosti Voyennoyi policii Ukrainy ta Specializovanoyi voyennoyi prokuratury : proekt Zakonu Ukrainy 16.06.2025 roku № 13344-1 [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Strengthening Prosecutorial Supervision of Compliance with the Law by Bodies and Units Carrying Out Operational-Investigative and Counterintelligence Activities, in Connection with the Creation and Strengthening of the Independence of the Military Police of Ukraine and the

Specialized Military Prosecutor's Office : Draft Law of Ukraine of June 16, 2025 № 13344-1]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56595> (access date 23.11.2025).

31. Pro vnesennya zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya ta Kryminalnogo kodeksu Ukrainy u zvyazku iz prynattiam Zakonu Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakyh zakonodavchih aktiv Ukrainy sodo stvorennya ta posylennyam samostiynosti Voyennoyi policii Ukrainy ta Specializovanoi voyennoyi prokuratury» : proekt Zakonu Ukrainy 15.07.2024 roku № 11406 [On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses and the Criminal Code of Ukraine in Connection with the Adoption of the Law of Ukraine On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Creation and Strengthening of the Independence of the Military Police of Ukraine and the Specialized Military Prosecutor's Office : Draft Law of Ukraine of July 15, 2024 № 11406]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44554> (access date 23.11.2025).

32. Pro Dergavnu prykordonnu slugbu Ukrainy : Zakon Ukrainy 3.04.2003 roku № 661-IV [On the State Border Service of Ukraine: Law of Ukraine of April 3, 2003 № 661-IV]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (access date 23.11.2025).

33. Pro Nacionalnu gvardiyu Ukrainy : Zakon Ukrainy 13.03.2014 roku № 876-VII [On the National Guard of Ukraine: Law of Ukraine dated March 13, 2014 № 876-VII]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (access date 23.11.2025).

34. Pro dergavnu ohoronu organiv vlady Ukrainy ta posadovyh osib : Zakon Ukrainy 4.03.1998 roku № 160/98-BP [On state protection of state authorities of Ukraine and officials: Law of Ukraine of March 4, 1998 № 160/98-VR]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> (access date 23.11.2025).

35. Pro vnesennya zmin do deyakyh zakonodavchih aktiv Ukrainy sodo pershochergovyh zahodiv iz reformy organiv pravoporyadku : proekt Zakonu Ukrainy 13.08.2025 roku № 13602-1 [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Priority Measures for the Reform of Law Enforcement Agencies: Draft Law of Ukraine of August 13, 2025 № 13602-1]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57058> (access date 23.11.2025).

36. Pro Dergavne byuro rozsliduvan : proekt Zakonu Ukrainy 12.02.2015 roku № 2114 [On the State Bureau of Investigation: Draft Law of Ukraine № 2114 of February 12, 2015]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54012 (access date 23.11.2025).

37. Pro zahody dlya skorochenyha byurokratychnyh procedur ta provedennya negaynogo audytu dergavnyh vydatkiv : Ukaz Prezidenta Ukrainy 23.07.2025 roku № 544/2025 [On measures to reduce bureaucratic procedures and conduct an immediate audit of public expenditures: Decree of the President of Ukraine dated July 23, 2025 № 544/2025]. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544/2025#Text> (access date 23.11.2025).

Shamara Oleksandr,

Doctor of Philosophy in Law, Senior Researcher,
Associate Professor, Chief Consultant

(National Institute for Strategic Studies, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0571-0437>

COMPREHENSIVE STRATEGIC PLAN FOR REFORMING LAW ENFORCEMENT BODIES AS PART OF THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE FOR 2023–2027: LEGISLATIVE WAYS OF IMPLEMENTATION (PART TWO)

The scientific article is a continuation of the cycle of scientific publications based on the results of the analysis of the current legislation and draft laws of Ukraine, which regulate the activities of law enforcement agencies and the prosecutor's office, within the framework of the implementation of the Comprehensive Strategic Plan for Reforming Law Enforcement Agencies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023–2027, approved by the Decree of the President of Ukraine dated May 11, 2023 № 273, the provisions of the Roadmap on the Rule of Law «Some Issues of Ensuring the Negotiation Process on Ukraine's Accession to the European Union under Cluster I "Fundamentals of the EU Accession Process", approved by the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 14, 2025 № 475, as well as the provisions of the Strategic Defense Bulletin of Ukraine, approved by the Decree of the President of Ukraine dated September 17, 2021 № 473/2021, which provides for the reform of the Military Law Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine into the Military the police of Ukraine.

It is concluded that the architecture of the development of the law enforcement system should be determined from the following state bodies: the Prosecutor's Office (specialized military prosecutor's office – restoration), the Security Service of Ukraine, the National Police of Ukraine, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the Bureau of Economic Security of Ukraine, the Military Police of Ukraine (creation), the State Border Service of Ukraine, the National Guard of Ukraine, the State Security Department of Ukraine, the Bodies and Institutions of Execution of Sentences and Pre-trial Detention Centers of the State Penitentiary Service of Ukraine. The absence of the State Bureau of Investigation in the system of law enforcement agencies is due to the fact that it is advisable to liquidate it and transfer its functions to the Security Service of Ukraine and the Military Police of Ukraine.

It was noted that the draft Law "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Creation and Strengthening of the Independence of the Military Police of Ukraine and the Specialized Military Prosecutor's Office"

№ 11306 of 05/29/2024 essentially provides a comprehensive approach to developing the system of Military Justice bodies of Ukraine. This approach enables prosecutors of the Specialized Military Prosecutor's Office, investigators, inquirers and operational units of the Military Police of Ukraine to exercise the powers defined by the Constitution and laws of Ukraine to ensure effective resolution of tasks to protect national interests from threats in the military, defense and military spheres, maintain proper law and order in the specified spheres, ensure protection of the rights and legitimate interests of servicemen and members of their families, as well as increase the efficiency of identifying, documenting and investigating military and war crimes, the crime of genocide and crimes against humanity committed by the Russian Federation on the territory of Ukraine.

Key words: law enforcement agencies, military police of Ukraine, prosecutor's office, military prosecutor's office, military justice of Ukraine, pre-trial investigation, inquiry, operational and investigative activities, counterintelligence activities, rule of law, supervision of counterintelligence activities.

Дата першого надходження статті до видання: 23.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026